Tuzlai „válság” (2003)

A parti tenger határvonalának pontos és végleges kijelölése az Azovi-tengeren és a Krím-félsziget keleti oldalát határoló Kercsi-szoroson belül immáron közel két évtizede folyamatos viták tárgyát képezi Oroszország és Ukrajna között. A szoroson keresztül ugyanis fontos kereskedelmi útvonal húzódik. Kijev ragaszkodik a Szovjetunió idején kialakított és megörökölt, a hajdani ukrán tagköztársaság Krím-megyéje és az orosz tagköztársaság Krasznodarszkij-megyéje között kijelölt közigazgatási határvonal elismeréséhez. Ennek értelmében a Krím megyéhez tartozott és tartozik a Tuzla-sziget és a Kercs-Jenyikalnij csatorna is. Moszkva ezt az érvelést és felosztást nem tartja jogosnak, egyes vélemények szerint ráadásul a szoroson keresztül „nem húzódik határvonal”, mert a szovjet időkben ezen a területen ez nem volt kijelölve. A Moszkva a szoroson belüli orosz fennhatóság alá tartozó orosz parti tenger olyan mértékű kiterjesztésének igényét támasztja Kijev felé, amit az ukrán fél minduntalan visszautasít.

Geológiai felmérések szerint a Kercsi-szorosban még feltáratlan és kiaknázatlan fölgáz- és kőolajlelőhelyek találhatóak, ezért vélhetően a parti tenger kijelölése, illetve az azon belüli gazdasági tevékenység kizárólagos jogának megszerzése életben tartja a nézeteltérést.

Rendkívül feszült diplomáciai vita alakult ki a két ország között 2003 szeptemberében, amikor orosz oldalról töltés építésébe fogtak azzal a céllal, hogy heteken belül szárazföldi összeköttetést alakítanak ki az oroszországi Tamanszkij-félsziget és az ukrán ellenőrzés alatt álló (a Kercsi-szorosban található) Tuzla-sziget között.

Az építkezés már megközelítette az ukrán határőrséget, mire sikerült diplomáciai úton átmenetileg rendezni a kérdést és leállíttatni a munkálatokat. Akkor és azóta is több ukrán politikus és más szakértő úgy vélte és véli, hogy ez az akció egyértelműen orosz provokációnak minősíthető, szándékos és tervezett „támadás” Ukrajna területi integritása ellen. A konfliktus napjaiban, heteiben ukrán magas rangú politikusok vélekedése szerint akár katonai összetűzésekhez is vezethetett volna, ha a töltés túlságosan megközelítette volna a szigetet. Így a szeptember 30-ra tervezett külügyminiszteri szintű megbeszélésekre az akkori orosz külügyminiszter, Igor Ivanov már kész tények elé állíthatta volna kijevi vendéglátóit. Az orosz fél ilyen módon rendkívül különleges alkupozíciót alakíthatott volna ki magának kontinentális talapzat delimitációjáról folyó tárgyalásokra.

A régió fontosságát szemléletesen jelzi az a tény, hogy Oroszország saját nemzeti és stratégiai érdekszférájaként kezeli gazdasági, egész pontosan halászati lehetőségei, illetve kőolaj és földgázlelőhelyei, valamint fontos tengeri kereskedelmi útvonalai miatt. Egyes feltételezések szerint ez a „mesterségesen” előidézett határvita az ukrán nyugatos külpolitikát hivatott gyengíteni. A hivatalos Kijev meghirdetett hosszú távú külpolitikai célja a NATO-tagság megszerzése. A katonai szövetség azonban, alapszerződésének megfelelően, nem fogadhat tagjai közé olyan államot, amelynek területi vitái vannak valamely más országgal.

(Orosz Sándor)

Források:

- Володимир КРАВЧЕНКО: „Своєї води не віддамо ані милі...” Дзеркало тижня, № 43 (722) 15 — 21 листопада 2008 http://www.dt.ua/1000/1550/64716/
- Тетяна СИЛІНА: “Не дамо себе „відтулити” Дзеркало тижня, № 41 (466) 25–31 жовтня 2003 http://www.dt.ua/1000/1030/43418/
- Анатолій ПАВЛЕНКО: “Міна уповільненої дії” Дзеркало тижня, № 30 (558) 6–12 серпня 2005 http://www.dt.ua/1000/1600/50847/
- Юлія МОСТОВА: «Бульдозери без краваток» Дзеркало тижня, № 41 (466) 25–31 жовтня 2003 http://www.dt.ua/1000/1030/43417/
- http://image.tsn.ua/media/images/original/Apr2009/92827c2f7f_124055.jpg
- http://media-2.web.britannica.com/eb-media/08/6008-004-918ECEA6.gif

